

A daliodd fel y dyle ,
Lawer o'u ffeiriade ;
I gael barnu 'r rheini 'n rhwydd,
Wrth arwydd e'u llythyre.

Un Wakman â addawse
Am bymtheg mîl o bune:
Wenwyno 'r BRENIN yn ddi ffael
Yn gyflŷm ond Cael Cyfle.

O hynny cafodd wakman
Ymlaenllaw, gan un Colman,
Bum mîl o bune o aur di brin
Am wneuthyr hyn ei hunan.

Er maint oedd brâd Papistied
A chythryfwly cythreilied:
I Charles ein brenin hyd yn hyn
Ni allasant ronyn niwed.

Danfonied ffaith ar unwaith
I newgat am draetturiaeth:
Mae trî yno etto am e'u bâr,
Cadd padwar e'u marwolaeth.

Ag amriw mwy a gymred,
Wrth eilwaith ddyfal chwiliad;

A diengodd llawer drôs y môr,
Pan gaethodd ar e'u gweithred.

Cadd rhai am ddrwg ddyfeisio
I'n Teyrnas, eu chwarterio;
A rhai fydd etto ynamad nêb,
Ond rhyfedd hêb eu treio.

A thros nemor o amſer,
Yr oedd y plott yſceler,
Yn ſefyll ar air ôts ei hun,
A lw ynerbyn llawer.

Gan ryfedded fydde
Glywed y fâth bethe,
Llawer oedd yn ame 'n hîr
Nâd oedd yn wîr ei cirie

Nes rhoddi o Duw drachefen
Ir byd oleini amgen
Drwy ſyrthio 'n llwyr o fawr eu llwg
Iw hynod ddrwg eu hunen

Maë Duw 'mhôb oes yn gyfion
Yn gweled pôb dirgelion
Gan gosbi 'rheini a fo ar fai
A gwared y rhai gywirion.

*I môddy brâdychodd y Papistiad yr Justus
o heddwch, sef (Syr Edmondbury
godffrey) o fewn ychydig amser ar ôl
dechreu datcuddio 'r Plott.*

Ar fesur triblaen.

N I fedre 'rhain orffwys
Gan yspyd drwg yn gweithio
Iw gyru i gario 'r plott i ben
Hwynt hwy a fentrien fwrdrïo

Syr Edmondbury godfre,
Oedd farnwr gwâr a gare:
Am wneud Cyfawnder ymhôb pêth,
Yn ôl y gyfreth ore.

Hwnnw a dderbyniafau,
Ddatguddiad ôts or dechreu:
Ag a roddase ei lw ar lawr,
Ei fwriad ai fawr eiriau.

Am hyn yn ddirfawr, darfu
I lid papistiaid nynnu
Gan fyfyrïo yn ôl eu rhiw
A'u dickell iw frâdychu

Mwy

Mwy nag un cwmpeini
 A gafodd eu cyflogi
 Gan ryw rai ô uchel râdd
 I lâdd Syr Edmyndburi

Y rhain ag amriw erill
 A nynne er mwgn enill
 I wnêad, trwy gel, heb warth na gwyl
 Y ffiedd orchwyl erchill

Yn hyn o derfyn darfy
 I lû mewn gwisgoedd gafglu
 Oll yn gyttyn wedi 'm roi
 Yn frÿd awehus oi frâdychu

Gan yrru 'n chwyrn i chwilio
 Y ffordd a raethe i rodio
 Ryw wÿr milen ar eu mael
 Ar feder Cael ei fwrdrïo

Nhw wilien hyd gornele
 Oni ddoe i fyned adre
 Ynghylch naw ar y glôch o nôs
 Gwedi iddo aros orie

Dau agymrau arnynt ffrauo
 Un arall a ae i ddymyno

Ar iddo ddyfod er mwyn Duw
Wr tynner iw cyttuno

Naccae êf ar y dechreu,
Yn daerach crefen hwythau
Gan ddeud mae ef oedd farnwr hedd
O wŷch rinwedd au dychrynu

Wrth eu tŵyll, ir tywyllwch
Cyn gweled moi dirgelwch
Ae êf o ran cyflawni ei lŵ
Yn rhwydd i gadw'r heddwch

Pan gowsant êf ir cyfle
Rhoent am ei wddw'n droue
Iw dynu yn groesliain crŷ
Waith hagar oni thege

Ai bwnio au traed au gliniau
Hyd ei frest ai fronau
A wnent tra gwelent hyll oedd hyn
Fôd anadl ffôn iw enau

Grân oedd fulen garw,
Y droe, ag a nyddau ei wddw:
Ei lêf oedd gaeth, gan faint ei gur
Gwnênt ef ar fyr yn farw.

Gwedi

Gwedi lâdd nhw ai teflen,
 I stafell master goden
 ag ênt adre bawb mor hŷ
 Au brud ar gelu 'r gelen

Ymhen y teirnos ynno ,
 Y doe prâns a bedlo :
 I gael llewyrch ar y lle
 Y bafê'r godde , ai guddio.

Y pumed nôs, y gelen
 Mewn garw fôdd y garien
 O drê lunain tuar wlâd
 Ar dawiad nhw ai gadewen.

Wrth hôff eiriad eu ffeiriade
 Rhoent yn ei goludd gledde
 Fel y tybie lawer dŷn
 Mae ei lâdd ei hun a wnaethe

Ei deulu oedd wŷr dylion
 Eu 'mddygiad, ai gymdogion,
 Gân ryfeddu a synnu yn siŵr
 O golli 'r barnwr Cyfion

Ei frâdwŷr a wnent stori
 Yng hylch Syr Edmundburi
 Ei fôd êf wedi mynd i'r wlâd
 Mewn bwriad iw briodi

Ar gelwydd rhai a goelie,
Ai ddyfal ddisgwyl adre,
Nes datguddio cyn pen hîr
Y gelen i dîr gole.

Ar ôl hyn, meddylid
Yn oesdad, mae papistied,
O lîd i'r barnwr cyfiawn hêdd
Oedd athraw 'r ffield weithred.

Ein Brenin, a addawe
Roi pum cant o bune
A hefyd nawdd yn rhwydd i rhai,
Yn ufuddol ai cyfedde

Er hyn ymroent i gelu
Hyd ange, o ran eu tyngu
I gyd wadu 'r weithred hon
Cyn dichon ei frâdychu

Nes darfod i Dduw weithio,
Ar galon william bedlo,
I ddatguddio 'r dwyll drwy fôd
Cydwylbod yn e'u briccio,

Yr hwn er pan ddarfase
Llâdd yr justus gedffre
Oedd anesmwyth iawn a dwl
O feddwl nes cyfadde

O achos y bradychiad
 Hwnnw, daeth cyhoeddiad,
 A goleini fel hael bâf
 Oddechreu codfa'r cydfrad

Llawer oedd yn amme
 Mewn dychryn ar y dechre
 Nes dyfod mwy i brifio'r peth
 O bŵr dyftiolaeth ole

Doe prans, a dygdal, nhwthau
 I gywir wirow'r geiriau
 Ag amryw eraill heblaw'r hain
 Wŷr cywrain iw cyfaddau

Tored am draeturieth
 Ben arglwydd stafford ymaeth
 A llawer orhai isel râdd
 Or fulens a gâdd farwoleth

Mae pedwar Argwydd etto.
 Yn y Tŵr yn tario,
 Yn diodde am eu beie ai bâr
 Enw o garchar ynno.

*Ail ddichell y Papistiaid, pan 'welsant
fethu'r gyntaf.*

Ar y mesur, (trwm galon,) nou (beauie heart.)

PAn ddealltodd y papistiaid
 Gyda eu hathro ffaelio 'eu gweithred
 Ymroen yn hyll rhag colli 'n angall
 I fyfyrion rhyw ffordd arall
 Drwy ryfygu i dyngu dynion
 Ar eu Celwydd bôb anedwydd bawb yn udon
 , ddadlu na doedd ôts a bedla
 Ond ffeils wŷr ffedd, ag or diwedd, iw gwradwgddo.

I ddau ŵr a ddaeth or werddon
 Cynygien aur ag arian ddigon
 A bôd yn ddiangol os nhw a dyngen
 A roent yn groew yn ysgriften
 I gael dysgu eu gwers yn berffaith
 Cyn mynd iw holi, i roi cyfri ir gwŷr o gyfraith
 Ag yno helien ryw rai eilwaith,
 I wirio eu geiric, yn dŷst ole, o gam dyftiolaeth

Yn ddi gelwydd cênt o gyflog
 Bum cant o bune gan rai enwog
 Ai rhoddi i gadw 'r pryd presenol
 Yn lle goneft mewn llaw ganol

Gan

Gan obeithio, os troent hyn heibio
 Y doent i ddial yn ddiattal ymlaen etto
 A phan ddoent i raynio 'r deyrnas
 Y Caen hwythau, yma swyddau, Cymwys addas.

Ond bwrwr plott oddiwrth y Papist
 Ar y ffyrnig nonconfformyst
 Ag ystyrio 'r Presbyteriaid
 Mewn an harddwch i gynhyrriad
 A denu 'r prodesdaniaid beunudd,
 I ymranu yn ddi gelu i lâdd eu gilidd
 Hawdd pan hitio ddotio or ddeutu
 I ffydd Rufen, Godi eu hunen, gwedi hynny

Gan y pâb disgwilient fendith
 Am ddislanu 'r gwûg or gwenith
 Ni ddoe iddynt ronyn niwed
 Er rhoi ar eu twrca 'r hereticiaid
 I ddwyn eu ffydd i ddawn hôff addas
 Gellent losgi, er daioni, drê a dinas
 A chent yn Rufain barch a chariad
 A bôd mewn enw, gwedi 'marw, yn dda eu cymeriad.

Am bôb amhuredd nid am heuen
 Yn eu rhyfyg dan Bâb Rufen
 Fe a roese rydid iw ffeiriade
 Iw glanhau o'u holl bechode
 Ag i wneuthur rhai yn feintie

Os dioddefan megys Colman heb gyfadde,
A llawer gwell nag aur nag arian,
Oedd absoliwfiwn gyda eu pardwn rhag y purdân.

as.

Am fôd mewn ffydd iw mam yn ffyddlon
Hwy a Gent fynd ir nêf yn inion,
Agore Peder ddrws ar ddiben
Ond rhoi arwydd o dre Rufen,
O ran nhw a heudden wrth eu gweithred
Gael lle yno am ystyno'r prodeſdantied;
A bôd hefyd mewn tanghefedd,
A rhagor freintie gida ſeintie i gid yn ſanctredd.

Na chredwch, gwiliwch ofer goelion,
Ag wael doraeth papist dewrion,
Gwelwch hylled e'u dichellion,
Ai dull au geirie i dwyllo'r gwirion;
Ond bydde hardda i wŷr y werddon,
A gwell eu ſynwyr, fôd yn gywir, dan 'y goron,
Na mynd im drechu ar ddwy drachwant,
Drwy dŷngu llyſon mawr yn udon ymwardant.

Diame fôd y deyrnas yma
Yn waeth na Sodom, a Gomora,
Ag o achos ein pechodau,
Rym yn hauddu pôb dialeddau;
Er hyn mae Duw 'n ei hoedi 'n rhyfedd,
Er mwyn rhai duwiol, fydd yn eiriol am drygaredd

B

Mae

Mae 'n deallu ym hŏb tywyllwch
Eu holl feie, a daw ir gole a phŏb dirgelwch.

Dymyned pawb a garo heddwch,
A byw 'n llon-addas mewn llynnyddwch,
Ar i dduw gadw 'n, BRENIN Siarlas
Mewn hir gadernid yn ei deyrnas,
I ddal yn ddilys gyda ei ddeiliaid
I fynu 'r fengil, er maint bustyl y papistiaid,
A gweddiwn hwyr a bore
Ar Dduw 'n ddyfal, a eill attal, e'i hŏll blottie.

*Deongliad y Cydfradwriaeth diweddar,
yr hwn a elwir (Cydfradwriaeth y
whigs,)*

Ar y don (hay boys up go wee.)

MAe rhai 'n y byd mewn llid yn llwyr
A bŷchan a gwŷr y gwirion,
Yn taflu eu beiau or nail i'r llall
Idwylllo 'r angall deillion.

*Er ymdrechu yma dro, a rhedio mewn anrhydedd,
A'i saethe dwys daw'r ange du, i'n dafn yn y diwedd.*

Wrth-gimin fy'n yn Teyrnas ni
O'u bryntni gwedi breintio :

Ni wŷr un dyn a chalon rwydd,
Gan gelwydd beth i'w goelio.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saetbe dwys daw'r ange dâ, i'n dosi yn y diwedd.*

Y Duw sy'n rhoi pob perffaith rôdd,
Aliniodd y calonnau :
Y fe a wŷr pa rai fydd lân,
Ag aflân eu meddyliau.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saetbe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Deled tâl yn ôl eu ffydd,
I'r nifer fydd anufydd :
Nad allorhain er dallu rhai,
Ddim niwed ai plout newydd.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saetbe dwys daw'r ange dû, i'w dosi yn y diwedd.*

Os by arglwydd *Russel* dro,
Yn treio gwneud traetirich :
A chapten *Walcott*, *Rows*, a *Hoân*,
Yn erbyn *Cyffion* gyfreth.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saetbe dwys doy'r ange dû, i'w dosi yn y diwedd.*

Y Rhai amcanafent er eu mael,
Yn fyan gacl gorthafieth :

18 *Am y Cyd fradwriaeth diwethar.*

Er Cynint oedd eu grym a'u grâd
Yn filen a gadd farwleth.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saet he dwys doy 'r ange dû, iw dofi yn y diwedd.*

Oedd arnynt eisie aur na chlôd,
Wŷr hynod ond Brenhiniaeth:
Y peth nid oedd fe'i gwŷr un duw,
Yn deilwng iw gwaedoliaeth.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saet he dwys doy 'r ange dû, iw dofi yn y diwedd.*

Am fwriadu gwneuthur brâd,
Ar lêd 'y wlâd oludog ;
Digwyddodd iddynt yn ddiffael,
Yn gyflym gael eu cyflog.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saet he dwys doy 'r ange dû, iw dofi yn y diwedd.*

Pan oeddent barod yn eu brŷd,
A'i Harmi eu gŷd i godi ;
Mewn rhwydd fôdd ordeiniodd Duw,
Wŷr hyddysg iw cyhoeddi.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd:
A'i saet he dwys doy 'r ange dû, iw dofi yn y diwedd.*

Siasbri ffel a ganfu frû ,
Fod cwmmwl dû yn dyfod ;

I ffwrdd i holand hwylic am hyn,
Yn gyfrwys cyn y gafod.

*Er ymdrech yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saethe dwys doŷ 'r ange dû, i'w dofi yn y diwedd.*

Tan lawer brest a bron mae briw,
O arhos asbriw fiasbri;
Gadawodd yn y deyrnas hon,
Wŷr mawrion mewn mieri.

*Er ymdrech yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'w dofi yn y diwedd.*

Cadd safio ei ben wrth fynd or bŷd,
Cyn dyfod prŷd Cyfadde;
Mae ef mewn daear nôs a dydd,
Rhaf erraill fydd yn diodde.

*Er ymdrech yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'w dofi yn y diwedd.*

Y pethau hyn oedd yn eu bryd,
Gael newid y Rheolaeth;
Drwy wyrdroi 'r ffydd ar fyr o dro,
A sgubo pob Esgobaeth.

*Er ymdrech yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'w dofi yn y diwedd.*

Eu Bwriad meddent oedd ynawr,
Argadw, i lawr babyddieth;

20 *Am y Cyd fradwriaeth diweddar.*

Wrth hunny yr holl frâd a wnen,
A elwen yn dduwiol-waith.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saetbe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Duw a wyr pwy fy ar y gwir,
Yn cario clîr feddyliau;
Aphwy fy berigl, a di bûr,
Fel dreigie i wneuthur drygau.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saetbe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Duw, drefno i rhai fy a meddwl swrth,
Farn gyfion wrth y gyfreth;
Ag an cadwo'ni 'n ddinam,
Rhag deilio a cham dystioleth.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saetbe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Gwilied pawb a gredo i grist,
Rhag moli'r Anghrist milen;
Na rhoi moi ben i fynd dan bwys,
Y rhyfig Eglwys Rhufen.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrhydedd;
A'i saetbe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Mae'r Anifel yn ei nyth,
Ai dylwyth gyda'i delwau;

Am

Am hyn o 'mrafel yn ddinam,
Yn chwervthin am ein pennau.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Cynhalied Duw ein Brenin pŵr,
Yn enwog gusur ini;
Ai gyfion aer iw gofio 'n ail,
Yn arail i reoli.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Rhoed Duw wir galon ddoeth wrth raid,
Iw holl gynghoriaid tirion;
A grâs iw ddeilied ymhôb man,
Ifyw'n gywyr dan y Goron.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Os gofyn rhai pa'r un wyf fi,
Ai Whigg, ai Tori dygyn;
Nid yr un ond dŷn fel dûr,
Ai fron yn bŵr iw Frenin.

*Er ymdrechbu yma drô, a rhodio mewn anrbydedd;
A'i saethe dwys daw'r ange dû, i'n dosi yn y diwedd.*

Gwall.

Gwall-gwypm amriw bobl.

Ar y mesur (Gadel y Tîr) neu (Leaue Land.)

Bu prinder a drudaniaeth drô,
Ond darfy anghosio 'r Cyfan;
Er Cael llawnder ni wellhawn
Yn feilchion 'r awn yn fyan.

Ni by 'r byd erioed mor bur,
Am scrythyr, a phregethau;
Na gwell nag amlach gyfraith gaeth,
Na dynion waeth, eu doniau.

A pha dde gyfnewid ffin,
Ni fyddau hyn, ryfeddod;
Os iw gwyr mawrion a gwyr mân,
Heb gadw glân, gydwybod.

Aeth cydwybod yn ddi wâd
I dario i ryw wlâd arall
Am dani yn fiwr nid oes fawr lôn
Gan ddynion oerion îrwall.

By cariad farw yn y fan
A ffydd fydd wan o foweth

Er pan aeth cydwybod dda
I ffordd oddiyma ymeth

I'w bronau llŷd a ddaeth iw llê.
A hyn addiwyne ddynion,
Oddiwrth drawfder eger hîr
Ni 'm weryd rhai Gwyr mawrion.

Balchder aeth yn fawr dros ben,
A hîr gynfigen a fagwyd;
A godineb gyda ni
Sydd gares i feguryd.

Aeth twyll a rhagrith yma 'n rhwydd
Yn fawr ei swydd o foweth
Nid elli ymddiried am y gwîr
Ith gyd amal hîr gydymeth

Nid eill nêb gadw dros fawr drô
Iw ran moi eiddo ei hunan,
Nes dobri gwîr o gyfreth draw,
Ag iro ei law ag arian.

Cariad perffaith aeth ar ffo
Oddiyma i rodio ar rwydeb,
i ryw lei dario dros y traeth
O Lundain aeth ffyddlondeb.

Mae gwŷr mawrion yn ein mysg
A gafodd addysg ddigon,
Yn byw yn waeth ond dyna wall
Nar gwerin angall gwirion.

Rhai Sydd ail i * gallio heb gêl, * *Aff. 18. 12. 13.*
Yn ddirgêl, yn eu ymddygiad
Heb fod yn dwymyn nag yn oer
Fel llugoer * *Laodiceaid,* * *Datcudd, 3. 14. 15.*

Er ffydd, cyd-ddwyn y rhain a phwys,
A rhyfyg eglwys Rhufen,
Yn ddiddig am y caffon 'nhŵ,
Yn heini eu cadw eu hunen

Gwafaneuthu 'r diafl yn lle duw
A wnant drwy fyw 'n afrolus,
Ar gasglu aur yn daer wŷr del
Mae eu meddwl uchel awchus.

Ar y rhain ostru y rhod,
Er enill clod dracheŷen
Fe dron hwythau 'n ddigon ffel
Yn gynar fel y gwynen.

Y barnwyr gwiliwch, byddwch bur,
I gyd, ar gwŷr Eglwysig;

Na chytunwch er mwyn budd,
A theulu 'r * ffydd addolig. * *Sef pabyddiaeth.*

I rhai yn llwyr a aeth oi lle,
Dâ fydde edifeirwch ;
Gochelwth goel athrawon * Gau, * *Ffals.*
I ffordd o'u rhwydau rhedwch.

Os angrist ddaw i riwlio'r byd,
Ni pheru ond enyd fechan ;
Cadwed Cristion ar bob tro,
Ei ffydd heb willio allan.

Englynion o gyngor i gymro.

Pôb Cymro a gredo i grîst, oi galon
Gwilied y Papist ;
Uno ai hathro athrist,
Er Cael Clôd neu gôd iw gift.

Ag na addola ddelwe, hudol
Na hyder ar seintie ;
Dâ ddywed dy weddie
O fron jawn i Frenin nê.

Gwel

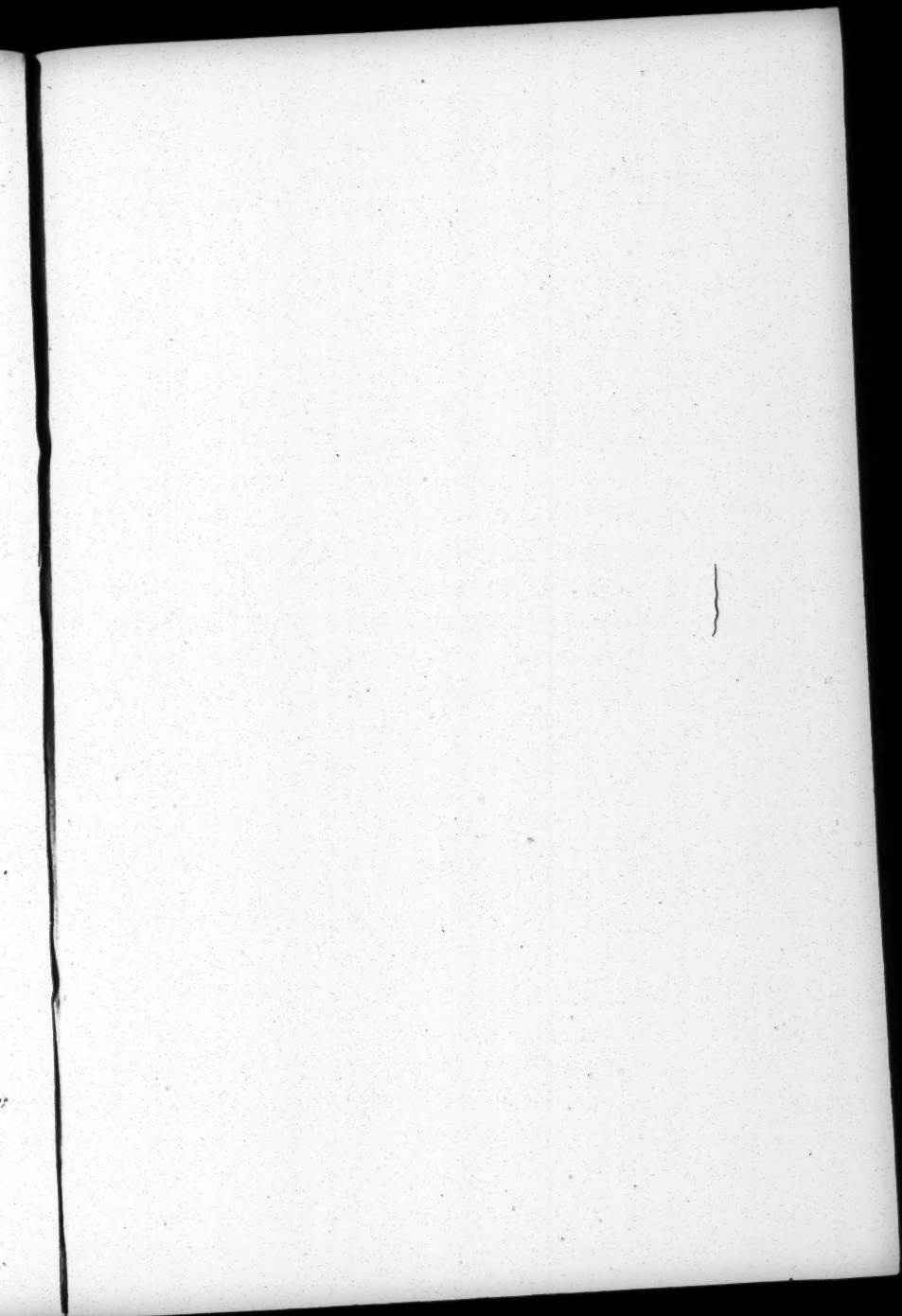
Gwêl nad eill angel help i'n, na phâp;
 Na phapist Cyffredin ;
 Na neb roddi amddiffyn
 Onid Duw i enaid dŷn.

Ffyddia i grist a ffydd gre,y BRENIN,
 A brynodd eneidie,
 Trwyddo ef a fy'n diodde
 Cur , o'i nerth y Ceir y ne'.

Yn ol ange cei nê unwaith, yn hyffordd,
 Neu uffern farwolaeth
 Nid iw purdân baban bêth,
 Adeilad,ond hudolieth.

Ffydd yn dwyn bûdd i babyddion, rhufen
 Ai rhyfedd ddychymygion,
 Ffydd a wna wledydd Tlodion,
 A ffydd hyll ffiedd iw hon.

Tmddidd

Ar
Ag
Yn

Ar
Yn
D

M
Y
Y
v
v
E

Ar Ddauw dymunwn ymhob damwain,
Ar iddo ymddiffyn Brenin Brydain :
Ag iddo gael wrth fodd ei galon,
Yn Gelanedd ei Elynion.

Ymrown yn ddyfal i weddio
Am hir Enibes *Charles* i raynio,
Yn Gyfrodedd eir hyfrydwch
Dan bur hafedd buler he. dwch.

Cyngor yr awdwyr i'r gwaith,

Y gwîr addas, fy gwedi roddi,
Mewn Jaith iawn, beth a wnai a thi :
Ni wrendu un llwdwn ymma yn Llwnden
Y geiriau yn bûr a ddaw oth ben.

O blîth faeson duon dôs,
Dan wyr ffyrnig na phoena di'n aros,
Yn Lloeger y mae llygru
Fôb Llawenydd o newydd i ni.

Oddiwrthif ymaith yn ddi'maros,
Cymer daith, I gymru dôs.

Yn Gynta dos i gant o dai
Ymhûr gyfanedd Abergysfeni,

Chwilia'n fanwl sir fynwy,

Ei threfydd man a thrafel mwy.

I Aberonddu o bŵr rinwedd,
Dôs yn rhwydd, a dewis yr hedd.

I Sîr forganog dôs yn gynar,
lle y Cei yn ddigerydd rai a thgâr.

I Gaerfyrddyn dôs er mawrdda,
lle 'ganed Merddyn y dewin da.

Dôs hefyd, a dewis ynno
Gwmnhi 'r Bonedd yn sîr benfro.

Y mwythig ddiddig dda,
dewis yn amal, a côs oddiymma.

I groesfyswallt, y Dre rasufa
Dan frenin dy fro, dôl yno dros aua.

I Lanfyllin fel dewin côs,
i'r dwylo fydd yno 'n darc.

I'r Trallwm hefyd, dôs Cynhyfed,
I'r Dre newydd, yn rhwydd rhed.

Yn llanidlos, a llon odle
Dyro dro ymhylith gwyr y dre.

I Gaerlleon, Gywraint ei lle,
Dôs unwaith a dewis fane
Oddiyno i'r Gorllewin dewis y llwybre,
Drwy north Gymru a nerth gre.

Dôs i wrecsam, a dewis yn wacław,
O ddeut ū'r dre rodio draw.

I Ddimbych draw, os rhoddi drô,
Ag i Ruthyn, Gwilié d' anrheithio,

Bydd ynno ganwr ath ogano,
Ag yn eu bro, rai ath bryno.

I Lanrwt, a Thre Gonwy,
Dyro naid at Idifyr eu nwy :
Os gweli yno Goegun, ai frud ar ymgegi,
Iw Grafangc na ddôs' er d'enioesd i.

Yng haergybi, a Llanerch y médd,
A Llan ddaniaf, llawen annedd,
Cei ynno degwch, harddwch, a hédd.
A bôd fel dewin yn y diwedd.

Yng haernarfôn dirion drê,
A llun mewn llawer o fanne,
Cei groeso mwy, a Grás eirie,
Na Phapist Grym ai ffydd grê.

Ar bwyll hylaw i bwell-heli,
Yn ddi ymaros dós di.

Ir Bala Tyn ar Lan' Tegid,
A rhodia benllyn yn gytun i gid.

Ir deirnion o dei, Cei'r Cás,
Ath daflu fel Cene diflas,
Lle 'gwelech Lîdini, nag aros ddim yno,
Rhag iddynt o ddifri dy regi, ath rwygo,
Ir Tân ith losgi, Cei dy lusgo,
Neu Cyn dy ddarllen Cei dy ddryllio.
Cei Groeso lle fynych o fawddwy i drawsfynydd
Yng hwmwd ar dudwy, Cei gymod aer dedwydd

Yn hal y bont, yn hael bur,
 Llawer cymro llon, ath gymyr.
 Ym machynlleth, dyro fonlle
 Wrth bawb o'r plwy drwy'r dre:
 Oddiyno rhêd, ddamwain y'rhâ,
 I Aberteifi, wŷbyr Tyrfa.
 Dôs yn fyân, ar draws afonydd,
 I dal y farn, i'r dwylo sydd.
 Ymhôb man ar redeg, lle relych i rodio,
 Rwi'n rhoddi i ti'n dyner, genad i dario:
 Dan wyr grafol, lle Cefych di groeso.
 Ag y ma oth † raf mwy na thrô. † *Rhedfa*

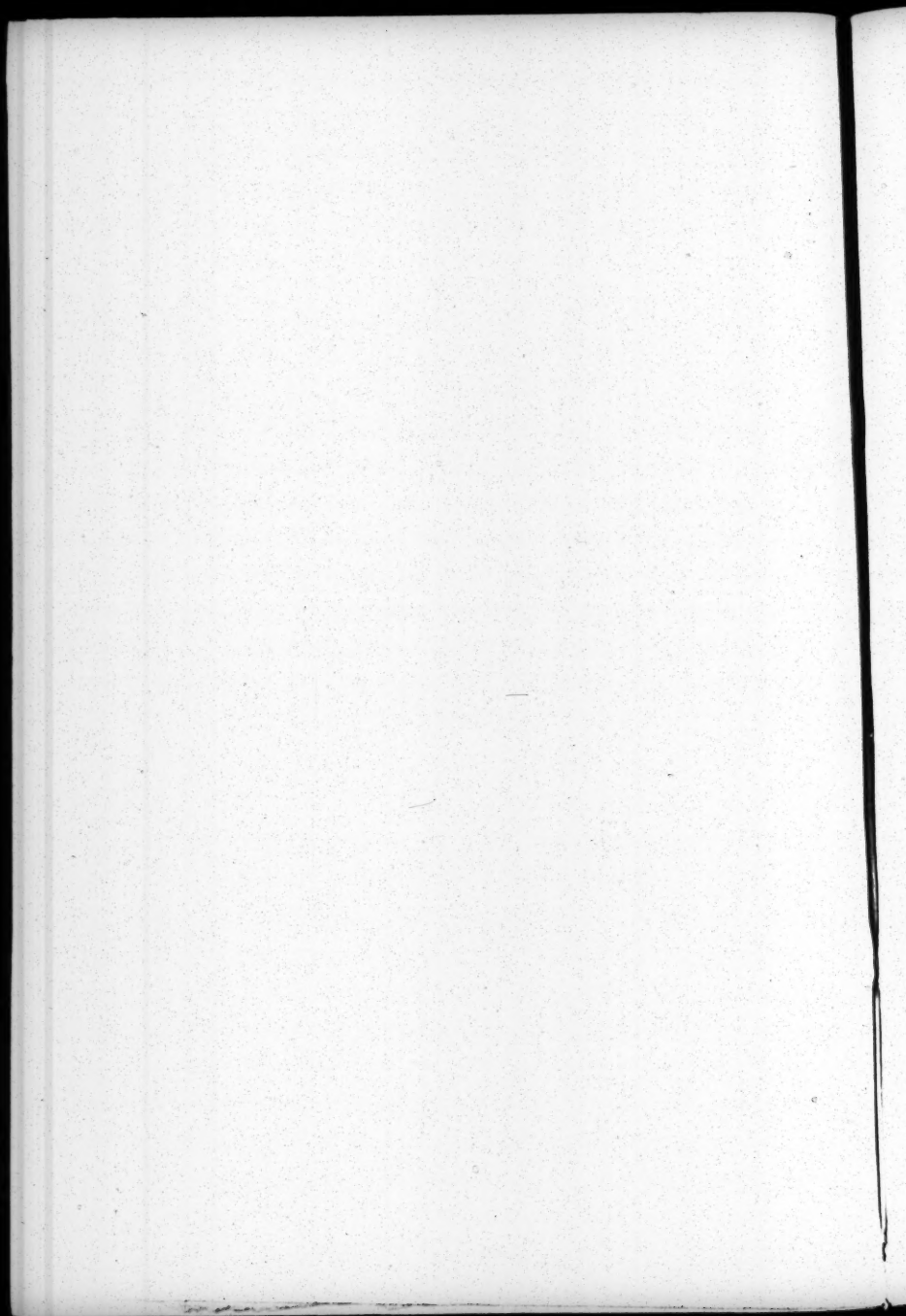
Amriw

fa

n

W.

}

CYWYDD YN DANGOS

GWAGEDD MAWRHYDI'R BYD

PRûdd-lwm ydiw 'r Corph priddlyd
 Pregeth oer o beth iw'r byd
 Hoûw-ddyn aûr, heddiw yn arwain
 Caûau a modrwyau main
 Scarlad aml, a Chamlod
 A Sidan glân, os ydiw 'n glod
 Goroff bûal ag eûwin
 Gweilch, hebogaû, a gwin,
 Esgynû ar wâs gweniaid
 Or blaen a gwanhaû r blaid
 Ymo yn am dyddyn da
 Ai ddaû Ardreth oedd ddirdra
 Gofdwng y gwan yn ei eiste
 Danc ei Law, a dwyn ei Le
 Dwyn Tyddyn y dyn dall
 A dwyn erw 'r dyn arall,
 Dwyn'yr yd oddi dad yr non
 A dwyn gwair y dyn gwirion.

Cynnill

Cynnullarian daŭ Cannyn,
 Cyrchûr da, Carcharû'r dyn
 Ni roddai ddifai d'wy tuw
 Wr da ddoe, er d'ûo d'ûw
 Heddiw mewn pridd ynddiddim
 Oi dda nid oes ganthoddim
 Poen a Leinw, pan el yno
 Mewn garchfan grauan a gro
 Rhû Isel fydd ei we ũ
 Ai dâl, wrth nenbren ei dy
 Ai gorsed or ddargêd ddû
 Ai Ridens wedi Rydû
 Ai ddir hyn i'r ddaŭar hon
 Ai ddeufraŭch ar ei ddwyfron
 Ai gwn yn ei Neuadd gaŭ
 Ai Emmys yn ei Ammaŭ
 Ai wraig wasdad or adail
 Gywir iawn yn gwra'r ail
 Oi neŭoedd fawr falch, gaehbryd,
 I'r arch bach, yn iach i'r byd
 Pan el mewn Arch gyfarchan
 Ar frys or llystŭar llan
 Nis Calyn ũn dyn na daŭ
 Nis gorfydd iw wiſg-arfaŭ
 Nis hebrwn merch anherch-wedd
 Na gwr iach bellach y bedd
 Ni rydd Gordderch o ferch fain
 Ei llaw tan yr ũn lliain

Gwagedd y byd, oi famrbydi.

Ni fydd ei chof yn wylofus
Nis gorfedd ar ei sedd fis
Gwedi bo yno ūn-awr
Y dyn ar gwallt melyn mawr
Llyffant hyll tywyll iŵ'r tŷ
Os gwyl fydd ei wâs gwelŷ
Hyttira tan war y gareg
Y breuog tew ar brig teg,
Amlach y gorchgŷdd pridd-lawr
Yn ei gylch eirch, na meirch mawr
Cas gan Grefyddwyr y Côr
Iŵ Cyttal ar tri seccuttor
Or tri Chan pynt ar un tal
A Gowse'n rhwydd ar swydd sâl
Balch fydd ei geraint ūwchben
A Pharant dair offeren.
Yno ni bydd ir enaid
Na phlas nag Urddas na phlaid
Na gwiw addyrn na Gŵr-Ddŵ
Na dim ond a roes er Dŵ
Mae'r trefi teg. mae'r tref tad?
Mae'r llysoedd amal? Mae'r lleisiad?
Mae'r Tai Cornogion? Mae'r tir?
Mae'r Swyddau mawr os heuddir?
Mae'r few? Mae'r gegin newydd?
Mae'r Cig Rhofd? Mae'r Cwg ai rhydd?
Mae'r sedd gell deg? Mae'r gegin
Is Law'r allt? Ma'r seler win

Mae'r

Mae'r siwrnau i Loeger? Mae'r saernial?
 Mae'r beirdd or ty? Mae'r bwrdd tâl?
 Mae'r Cwn addfwyn Cynydd fawr?
 Mae'r Cadw Eleirch? Mae'r meirch mawr?
 Mae'r Trwsiad amal? Mae'r trysor?
 Mae'r da mawr ar dir a mô?
 Or annedd gaer, ar neuoedd gau
 Or plasoedd ar palisau
 Diddym ydiw o dyddyn
 Ond faith droedfedd diwedd dyn
 Rhowyr tydd yn y dydd du
 (Od wyf wr) Edifarau
 Nis anhercha yna un
 Or Cant, rhû hir iw'r Cyntyn
 Nis câr merch, nis anherehir
 Ni seing na dadl, na Sîr
 Ni chais fedd iw gyfeddach
 Ni ddaw ir wledd or bedd bach
 Ni roid pen un or cennin
 Er ei sgrwd o fewn ei sgrin
 Ar Enaid mewn dilif difost
 Or ia ir Tân, oerfel Tôst
 Lle i gorfydd Celfydd nis Cêl
 Gydfod a gorfod oerfel
 Pyllau ffyrnau Uffernawl
 Peiriaû, dreigiaû, delwau diawl
 Cadwed Crist (trist iw'r tro)
 Y Dynion rhag mynd yno.

Aflyd

gwagedd y byd oi fawchyd.

Afyd fyd ystâd fydawl
A ddyg Lawer Dyn I Ddiawl
Medd sain Bened Gredadyn
Ni fyn Duw Roi nef ond un
Ag am hyn o gymhenair
Nid gau mo Emmynau mair,
Y dyn Na werther da
Nwyt ammal y nef yma
Rhag Colli medd meistri mawl
Drwy gudd y nef Dragwyddawl.
Ni pheru 'r byd gyd goegnyth
Ar byd fru a beru byth,
Heb drangc, heb lun yn un-air
Heb orphen, Amen mab mair.

Dr. Sion Cent ai Cant.

Cwydd ir Cymru

OCh gymru fynych gam faint
Och wyr or dynged uwch haint
Och faint fy 'r orsib uchod
Och ddechrau clae'r ddyddiau clod
A heddiw in dyhuddir
Ar drai heb na thai, na thâr,
Rhyfedd ynof rhag gofid
Mae 'n lladd meddyliau un mid

Ag

Ag etto enwog yttwy
 * Gobeithiaw addaw y ddwy
 Penna naffiwn gwn o gwmpas
 Erioed oeddem i rās (ddynt
 Cynta Arglwydd mewnrhwy
 Heb gam fy o honyn gynt.
 Siaffeth fab Noah Siaffir
 Fab Lameg oedd deg ei dir
 Er hyn lle roedden honwy
 Gobeithiaw addaw i ddwy.
 Tair-caer penna yn Twrci
 Heb gam gynt a wnaethom i
 Caer Droia lle da lliw dydd
 A Chaer Rufain ai Chrefydd
 Rhinnau a fy yno ennyd
 Hwyl na thair siwrnau o hyd
 Gwenied hyderu gwan-wy
 Gobeithiaw addaw i ddwy,
 Daeth holl Roeg ddiddoeg ddadl
 O gaer Droia gowrt trwyadl
 Yno llas yn un llu
 Or ddwy blaid wedi ddvblu
 Deunaw can mil o filoedd
 Ag wyth can mil eiddil oedd
 Gwin deg wyth gan-mil gwedi
 Pedwar ugain mil oi hil hi
 Deng mhylynedd anrhydêddir
 A Chwe mis y by rîds hir

"Gobeithio yr
 addo y rwi, o
 weled gwagedd
 gwynedd gam,
 yn haru lin yn
 nîr Cludain.

Gwn draws-dda, gwirion-drift ydwy
 Gobeithiaw addaw i ddwy.
 Goreu llwyth amleu gwythi
 Llwyth Dardan meddan imi
 Or hwn y doe yr hên dôn
 Oreu addaw or lddewon
 Or hwn, y down nine y rhawg
 O dâd i dâd odidawg
 Sefar ein Câr dihareb
 A wnaeth yr hyn ni wnaeth neb
 Eurglod ef a wnaeth Arglwydd
 † *Omnis terra Roma* Rwydd
 Yr ynys hon or eunym
 A roes Crist yn arôs grym
 Pan wisgodd Brutus Esgyd
 O groen yr Ewig oi gryd
 Gyrrodd Angel gwehelyth
 At Brutus ap Sylfus syth
 Dôs i'r Eigiawn dwys rwyga
 Ath hil, ath heppil, ath dda,
 Nid um un fonedd heddiw
 Am galon hil gweision gwiw
 Nag ún gyfiownder gwn gûr,
 A hinfiestr a hors henfyr,
 Na hil Rolo medd tro tri
 Méindw or îr Normandi
 Hil Barbara Erfa Eûrfost,
 O fôr tawch gwnaethom ferw tost

† *Hollt dir
 rhufen*

Galon

Galon, waeth waeth y gwelwy
 Gobeithiaw addaw i ddwy
 Well well ũn gym ũ williaid
 Dydd Rhag ei gilydd a gaid
 Coeliais waeth-waeth i'r calon
 Waeth-waeth fyth ag waeth-waeth fŵn
 Nes-nês mae Cerdd Taliesyn
 Wrol ei Ffydd arail ffyn
 Mair or nef nes-nes iw'r rôd
 Disai mae'r gwaith yn dyfod.
 Gwae ddwyblaid lloegr, gwiw ddyblwy
 Gobeithio 'r addo yrwy
 Un wedd im gymru anwyl
 A phum oes hyd yn aros hwyl
 Yn uffern gynt rhown affaeth
 Yn * *Limbo Patrum* mewn Cwm caeth
 Yn gwilio beunydd y dydd du oer
 Gweled goleuni gwiwloer
 Awr ba awr gan awr fawr fy
 Disgwyl yr um a dysgu
 Gwilio bob dydd ai gwelwy
 Gobeithio'r addo i rwy.

* I mae'r pa-
 pistiaid yn dal na-
 eth yr un or he-
 did, Nag Abra-
 ham, yr nef na-
 adgyfodiad Crist
 ond yn y man a
 alwan nhw
 Limbus Pa-
 trum.

Dr Sion Kent ai Cant.

ACHE

Ache 'r Cybydd, ar bael.

Y Cybydd fab difedydd di
 Crwn Uffernol; crin ffyr,
 Fab chwant i gael y fantais,
 Fab poen byth, fab hen ei bais,
 Fab cangcrys, fab crwydrys rhâd,
 Fab siwrl Eger, fab sur lygad,
 Fab llogi 'r aur; fab llaw grin,
 Fab tryth-wâs, fab torth eilin,
 Fab baw-beth, fab cäs-beth Cog,
 Fab oer iawn, fab arianog,
 Fab Ewinog, fab ânael,
 Fab prudd ei wên, fab rhodd wael,
 Fab ai fittel ddi helâeth,
 Fab hwyr lles, fab bara allaeth,
 Fab seith-gwlwm pyrs, fab syth-glud,
 Fab craff iawn, fab creie ffuid,
 Fab rhu ddig, fab prudd ei wên,
 Fab hwyr lythyr, fab ber Lathen,
 Fab rhawn-ddig, fab or hen-ddull,
 Fab llawes-ddofn, fab llaes ddull,
 Fab Cul llwm, fab cael y llôg,
 Fab gwineu, fab y geniog,

D

Fab

Fab gwandrael ddi· drael ddodrefn,

Fab llym gwael, fab llwm ei gefn

Fab clôtyn, fab clwt henaur,

Fab cau ei ddrws, fad cuddio'r aur,

Fab di râs Duw, fab Drift wên,

Fab del iw, fab di lawen,

Fab an howddgâr iw garu,

Fab ffroen-ddig, fab uffern ddu,

Yr haeledd fab gwirionedd grâs,

Hylaw roddion hil urddas,

Fab daionys, fab dinag,

Fab llwydd-waith, fab llaw ddi wag,

Fab gwrda ryglydda glôd,

Fab pur da, fab rhoi diod,

Fab diau fawl, fab da ei fyb,

Fab rhoddfawr na bo prudd-fyd,

Fab cyfion fendithion da,

Fab y gardod, fab gwrda,

Fab dillad, fab diwallys,

Fab bwrdd llawn, fab harddu hys,

Fab pur odlaeth, fab brudeg,

Fab gwin iw dy, fab gwen deg,

Fab caru cerdd, fab cownaint,

Fab difai crïoed, fab da ei ffraint,

Fab bedydd mair, fab bydol,

Fab naf Nerth, fab nef yn ôl,

Sion Tudyr ai Cant.

Cynydd

Cywydd odiaethol i'r Neidir,
o waiith Wiliam Elyn.

MAe gwr fyth am gywir farn:
Math ofydd ym *Mathafarn *Honor lle
Sion ap † Hugh sy'n hop yr hōd, †Hush
Seiniwr pur synwyr parod,
Seilfawr bendefig brig braint,
Sylfaen gwlad, Cariad Cerainr,
Rhydd Roddion rhwydd or eiddo,
Rhoi i bawb, a phoed hir y bo,
Rhoes farch ym, gwiw-rym heb gēl,
Rhygyngog, a Rhug Angel,
A marw sy'r march rhwydd-barch rhodd,
O frath neidir fraith ai nododd,
Gwaith hon, a sy gaeth enyd,
Chwerw boen yn nechre byd,
A dwyllodd medd Deall-wr,
Esa ag Adda ei gwr,
I fwyd 'llawno fywyd llid
Yr afal, y by oer ofid,
A lanwyd o Elyniaeth,
A drwg yn ôl, Neidir ai gwnoeth,
Troes bum oes, trais heb amau,
I Uffern gynt a ffwrn gau,

Cyw, dd i'r Neidir,

Oni Ddaeth oi newydd wr,
Jesu brenin, fy brynwr,
A godde fel ei gwyddiad,
Feddwl Dúw, ei foddol Dad,
Ni bafé raid o naws brig,
Erioed i neb Aredig,
Nag eilwaith medd hên goelion
I neb hau, oni bae hon,
Na bwyd dyn, na bywyd dig
Ond o ran y Neidir Unig,
Ecfdro 'r berth, ag ysdriw 'r bâr,
Yn troi dolen trwy dalâr,
Burwy Diawl, yn dwyn Bâr Dyn,
Braith Chwnagl, brath ai chonyn,
Yr hon y wnaed, a rhan an-wâr,
Obwyll Ddu Ebill Daeear,
Gwael fidog flog heb fydd,
Gwerthyd arw, gwarth iw Deurydd
Gwyll Udcorn, llun gwaell argas,
Gwain yn glog, or gwenwyn glas
Cycysen boeth ffoen ai ffrwyth;
Carwden lle Cair adwyth,
Cyw gwiber mewn Coeg o banr,
Colyddyn noeth Clawdd y nant,
Rhodd ai gafael Rhwydd gofid,
Rholyn llwyth Rhylawn ei llied,
Llun Affeth ai lle 'n o sych,
Lliw Erionyn brethyn brých,

MYRCELL
GENEDLAETHOL
CYMRU

Llew

